

מנהגות פד-צ

לע"צ הגאון ר' חיים ישראל יאיר בן ר' שלמה שמחה הלוי ישראלי זצוק"ל הערות והנצחות טל' 0548449853 או מייל MABADAF12@GMAIL.COM

גליון 328 פרשת חיי שרה תשע"ט

מנהגות פד-צ

דף פד לדעת התנאים של המשנה ושל הברייתא עומר ושתי הלחם באים רק מהארץ אך ישנה ברייתא שמביאה שר' יוסי בר' יהודה סובר שעומר בא מחו"ל, ומהפסוק כי תבואו אל הארץ לומדים שהתחייבו בעומר רק אחר כניסתם לארץ, והוא סובר שחדש בחו"ל אסור מדאורייתא שכתוב ממושבותיכם כל מקום שאתם יושבים וכי תבואו נאמר על זמן ביאתם ואם חדש אסור גם מחו"ל ממילא מקריבים גם מהבא מחו"ל.

שנינו בשקלים ששומרי ספחים נוטלים שכרם מתרומת הלשכה, ורמי בר חמא הקשה לרב חסדא איך ניתן להקריב מהספחים הרי נאמר לאכלה ולא לשריפה, אמר רב חסדא שהקב"ה אומר לדורותיכם ואיך אפשר לבטל עומר בשביעית אמר לו רמי בר חמא לא אמרתי לבטל אלא שיביאו משל שנה שעברה אמר לו רב חסדא הרי נאמר כרמל ומשל שנה שעברה זה כבר לא כרמל, אך קשה שיביא מהכרמל של אשתקד אמר לו רב חסדא שכתוב כרמל תקריב שיהיה כרמל בשעת הקרבה, וגם ר' יוחנן למד מכרמל שלא מביאים משל שנה שעברה ור"א למד ממה שכתוב ראשית קצירך ולא סוף קצירך, ורבה מקשה ששנינו שהפסוק ואם תקריב מנחת ביכורים מדבר על מנחת העומר והוא בא משעורים ואין לומר שיבא מחיטים למד ר' אלעזר ממה שנאמר כאן אביב ובמצרים כתוב השעורה אביב וכמו שבמצרים אביב הכוונה לשעורים כך לדורות אביב הוא שעורים, ור"ע אמר שניתן ללמוד את זה ממה שמצאנו שיחיד מביא מנחה מחיטים ומשעורים וציבור גם יביאו מחיטים ושעורים ואם נאמר שעומר בא מחיטים לא מצאנו קרבן ציבור משעורים, ועוד יש ללמוד את זה שאם נאמר שעומר בא מחיטים א"כ שתי הלחם אינם ביכורים א"כ למדו התנאים שהטעם של עומר הוא משום ביכורים ולא כר' יוחנן.

שנינו לגבי ביכורים שאינם באים שלא משבעת המינים ולא מתמרים שבהרים **עמוד ב** ולא מפירות שבעמקים, ואמר עולא שאם הביא לא קידש וכשאמר רבה שמועה זו הקשה לו רב אחא בר אבא שכתוב קרבן ראשית שהוא ראשית לכל המנחות וכתוב בהקריבכם מנחה חדשה לה' בשבועותיכם ולמדנו חדשה של חיטים ושל שעורים לומדים ממה שכתוב חדשה ואם אינו ענין לחיטים לומדים חדשה לשעורים, ושתי הלחם קודם לביכורים שכתוב ביכורי קציר חיטים ושעורים לומדים מהפסוק וחג הקציר ביכורי מעשיך אשר תזרע בשדה וכתוב אשר תזרע ואם עלו מאליהם לומדים מהפסוק בשדה, ומה שבגג ושבחורבה ובעציץ ושבספינה לומדים מהפסוק ביכורי כל אשר בארצם, ומנחה זו קודמת לנסכים ופירות האילן שכתוב כאן ביכורי מעשיך וכתוב באספך את מעשיך מן השדה כמו ששם זה כולל נסכים ופירות האילן כך לגבי שתי הלחם הם קודמים לנסכים ופירות האילן ואם כתוב שמביאים מגג וחורבה כ"ש שיביאו מפירות שבהרים, ויש לומר שבסיפא מדובר על מנחות, ורב אדא בר אהבה מקשה א"כ מה שכתוב מכל טהור בביתך יאכל אותו ואם מדובר במנחות מה שייך כל טהור הרי הם נאכלים רק לזכרי כהונה, מבאר רב משרשיא שכתוב שני פסוקים: לך יהיה, וכל טהור בביתך יאכל, לך יהיה מדבר במנחות וכל טהור מדבר בביכורים, ורב אשי אומר שכל הברייתא מדברת על מנחות ובסיפא מדובר על לחמי תודה.

ר' יוחנן סובר כעולא שאם הביא מתמרים שבהרים לא קידש ור"ל סובר שאם הביא קידש שהוא כמו כחוש שבקדשים, וטעמו של ר"ל מבואר אך קשה מה טעמו של ר' יוחנן, אמר ר"א שהוא ראה את ר' יוחנן בחלום וזה סימן שאומר דבר טוב ור' יוחנן למד מהפסוק מראשית ולא כל ראשית מארצך ולא כל ארצך, ור"ל למד מארצך כדברי הברייתא שר' גמליאל בן רבי אומר שכתוב כאן ארץ וכתוב ארץ חטה כמו ששם מדובר בשבח ארץ כך בביכורים מדובר בשבח ארץ, ור' יוחנן למד מהיתור של המ' ולר"ל לא משמע ללמוד מיתור המ'.

ישנה ברייתא שהמביא ביכורים ממה שבגג וחורבה ושבעציץ ובספינה יביא ויקרא ויש ברייתא שמביא ולא קורא, ר"ל יחלק שמגג של מערה יכול להביא ומגג בית לא יביא, ואין להקשות מחורבה על חורבה שמה שכתוב שיקרא מדובר בחורבה מעובדת שמה שכתוב שלא יקרא מדובר בחורבה שאינה עבודה, ואין להקשות מעציץ על עציץ שמה שכתוב שיקרא מדובר בעציץ נקוב ומה שכתוב שלא יקרא מדובר בעציץ שאינו נקוב, ואין להקשות מספינה על ספינה שמה שכתוב שקורא מדובר בספינה של חרס שהיא מהארץ ומה שכתוב שלא קורא מדובר בספינה של עץ,

דף פה אך קשה לדעת ר' יוחנן ויש לומר שנחלקו בזה תנאים שיש ברייתא שמגג וחורבה מביא וקורא ויש ברייתא שאינו מביא כלל.

יוחנא וממרא ממכשפי פרעה אמרו למשה וכי אתה מכניס תבן לעפריים אמר להם משה שלמקום שיש ירק הבא ירק למכור .

משנה לא מביאים מבית הזבלים ובית השלחים ומבית האילן ואם הביא כשר ויחרוש שנה ראשונה ובשנה שניה יזרע שבעים יום קודם פסח ואז השדה תעשה סולת מרובה, והגזבר מכניס ידו לתוכה אם עלה בה אבק היא פסולה עד שינפה אותה ואם היא התליעה היא פסולה. **גמרא** הסתפקו בדברי המשנה האם בשנה הראשונה רק יחרוש ובשנה יחרוש ויזרע או שבראשונה חורש ובשנה רק זורע, ויש להוכיח ממה ששנינו שר' יוסי אמר שגם חיטי כרזיים וכפר אחים אם לא היו סמוכות לירושלים היו מביאים מהם אך העדיפו להביא עבור העומר מהשדות המודרמות והחרושות שהחמה זורחת ושוקעת בהם ובשנה הראשונה הוא רק חורש ובשנה הוא חורש ושונה, וזורעה ע' יום קודם פסח כדי שתהיה סמוכה לחמה ואז היא עושה קנה שגבוה זרת והשיבילים שני זרתות, וקוצר ומעמר ודש וזורה ובורר וטוחן ומרקד ומביא לגזבר והגזבר מכניס ידו לתוכה אם עלה בה אבק הוא אומר למביא חזור ונפה אותה שוב ובשם ר' נתן אמרו שהגזבר סך שמן בידו ומכניס לתוכה עד שהוא מעלה את כל האבק שבה וכתוב להדיא שחורש ושונה, אך זה קשה גם לצד השני שבמשנה לא כתוב ששונה ואילו בברייתא כתוב שונה, ויש לומר שבמשנה מדובר בקרקע עבודה ולכן לא צריך לשנות ובברייתא מדובר בשאינה עבודה לכן צריך לשנות, והוכיחו מהברייתא שאומרת שאחר שנה בשנה הראשונה ינור אח"כ את חציה וזרע חציה, ושנה אח"כ יחרוש את הצד השני א"כ משמע שבשנה הוא רק זורע.

ר' יוחנן אומר שמביאים רק משדות המודרמות בא"י שהחמה זורחת בהם עד שהיא שוקעת מהם וכן שנינו שאבא שאול אמר שהעומר בא מבקעת בית מקלה והיא היתה כבת ג' סאים והשדה היתה מודרמת והחמה זרחה ושקעה ממנה נר חציה וזרע חציה נר חציה וזרע חציה.

לרב חלקיה בר טוביה היה חתיכת קרקע והוא נר חציה וזרע חציה נר חציה וזרע חציה עד שעשתה במקום אחד פי שנים ממה שהיתה רגילה והוא מכר את החיטים לסולת.

שנו בברייתא שאם התליע רוב הסולת או החיטים הם פסולים למנחות ור' ירמיה הסתפקהאם הרוב נמדד ברוב החיטים או ברוב המדה, ונשאר בתיקו.

רבא מסתפק אם הקדיש חיטים מתולעות האם כיון שהם פסולות ילקה עליהם משום בעל מום או שבעל מום שייך רק בבהמה, ונשאר בתיקו.

שנינו במדות שעץ שנמצא בו תולעת הוא פסול למזבח ואמר שמואל שזה רק בלח אך אם הוא יבש יכל לגרור אותו והוא כשר, וגם בזה מסתפק רבא אם הקדישו ילקה עליו משום בעל מום או שבעל מום הוא פסול רק בבהמה. ונשאר בתיקו.

משנה העיר תקוע היא אלף לשמן ואבא שאול אומר שהעיר רגב שבעבר הירדן היא שניה לה, כל הארצות כשרות לשמן אלא שמשם היו מביאים, ולא מביאים מבית הזבלים ומבית השלחים

ולא ממה שנזרע ביניהם ואם הביא כשר, לא מביאים שמן מאנפיקנון זית שלא בשל ואם הביא כשר, לא מביאים מגוגרים שנשרו במים ולא מזיתים כבושים או שלוקים ואם הביא מהם פסול. **גמרא** כתוב בפסוק וישלח יואב תקועה ויקח משם אשה חכמה ומבאר ר' יוחנן שהם היו רגילים בשמן זית ולכן מצויה בהם חכמה.

שנו בברייתא על הפסוק וטובל בשמן רגלו שמחלקו של אשר משכו שמן כמעין, ופעם אחת הוצרכו אנשי לודקיא לשמן ומינו עכו"ם ממונה שיביא להם שמן בק' ריבוא והלך לירושלים ואמרו לו שילך לצור ובצור אמרו לו לך לגוש חלב וכשהלך לשם אמרו לו לך לפלוני שבשדה הזו ומצא אותו עוד תחת זיתיו ואמר לו המתן לי עד שאסיים מלאכתי וכשסיים הפשיל את בגדיו לאחוריו והלך וסיקל אבנים בדרך, ואמר הנכרי לעצמו שחקו עלי היהודים, וכשהגיע לעירו הוציאה לו שפחתו קומקום של מים חמים ורחץ בו ידיו ורגליו אח"כ היא הוציאה לו ספל של זהב מלאה שמן וטבל בו ידיו ורגליו לקיים את הפסוק וטובל בשמן רגלו ואחר שאכלו ושתו מדד לו שמן בק' ריבוא ואמר לו האם אתה צריך יותר אמר לו כן אלא שאין לי מספיק דמים אמר לו קח ואלך עמך ליטול הדמים ומדד לו עוד שמן בי"ח ריבוא ואמרו שאותו איש לא הניח סוס פרד או גמל או חמור בא"י שלא שחרם וכשהגיע לעירו יצאו אנשי העיר לקלסו אמר להם קלסו לזה שעמי והוא עדיין נושה בי י"ח ריבוא לקיים את הפסוק יש מתעשר ואין כל מתרושש והון רב שהוא עבד בשדהו כעני.

דף פו יש להקשות על דברי המשנה שאם הביאו מאנפיקנון כשר ששנינו בברייתא שאם הביא פסול מפני שהוא כמוהל שרף בעלמא, ומבאר רב יוסף שזה תלוי במנהג שר' חייא היה זורק את השמן הזה ור"ש בן רבי היה מטבל בו והסימן לכך הוא שעשירים מקמצים ואוכלים אותו ור"ש בן רבי היה עשיר.

רב הונא בר חייא מבאר בפסוק ששה חדשים בשמן המור שהוא מה שקוראים סטכת ור' ירמיה בר אבא מבאר שהוא שמן זית שלא הביא שלישי, וכן שנינו שר' יהודה אומר שאנפיקנון הוא שמן זית שלא הביא שלישי וסכים אותו כי הוא משיר שיער ומעדן את הבשר.

שנו בברייתא ששמן זית כבוש שלוק או של שמרים או של ריח רע לא יביא ואם הביא פסול, ומסתפק רבה כשהקדישו שכיון שהוא פסול ילקה עליו כבעל מום, או שבעל מום שייך רק בבהמה, ונשאר בתיקו.

משנה יש ג' דרגות בזיתים ובכל דרגה ג' דרגות: הזית הראשון הוא מה שמגרגר בראש הזית וכותש ונתן לתוך הסל, ור' יהודה אומר שזה מה שיצא מסביבות אותו סל וזה ראשון, וכשחוזר וטוען בקורה ולר' יהודה באבנים זה שני, ואח"כ אם חזר וטחנו זה שלישי, הראשון כשר למנורה והשאר למנחות, השני הוא שמגרגר את הזית בראש הגג וכותש ונותן לתוך הסל ולר' יהודה מה שיוצא מסביבות הסל וזה הראשון, ומה שטוען בקורה ולר' יהודה באבנים זה שני, ואח"כ כשחוזר וטוחן וטוען זה שלישי הראשון למנורה והשאר למנחות, השלישית שאוסף במעטן בבית הבד עד שהוא מתחמם ואח"כ מעלהו לראש הגג ומנגבו וכותש ונותן לתוך הסל ולר' יהודה סביבות הסל זה ראשון, ואחר שטוען בקורה ולר' יהודה באבנים זה שני, ואח"כ כשחוזר וטוחן וטוען זה שלישי, הראשון למנורה והשאר למנחות. **גמרא** הסתפקו אם שנינו מגרגרו או מגלגלו ויש להוכיח ממה ששנינו שנאמר שמן זית מזיתו מכאן אמרו זית ראשון מגלגלו בראש הזית וכונסו לבית הבד וטוחנו בריחיים ונותנו בסלים השמן שיוצא ממנו זה ראשון, וכשטוען בקורה זה שני וכשחוזר ופרק וטחן וטען זה שלישי, הראשון למנורה והשאר למנחות, וכן בזית שני, זית שלישי נותן במעטן בבית הבד עד שהוא מתחמם ומעלהו לגג ועושהו כמו תמרה עד שיזובו מימיו וכונסו לבית הבד וטוחנו בריחיים ונותנו בסלים השמן שיוצא ממנו זה ראשון, וכשטוען בקורה יוצא ממנו שמן הוא שני, ואם פרק וחזר וטחן וטען זה שלישי הראשון למנורה והשאר למנחות, ור' יהודה אומר שלא טחן בריחיים אלא כתש במכתשת ולא טען בקורה אלא באבנים ולא נתן בסלים אלא לתוך סביבות הסל, יש להקשות על משנתנו ששנינו שכותש ובברייתא זה כדעת ר' יהודה וכתוב תוך הסל וזה לדעת רבנן, ויש לומר שהתנא של המשנה סובר כר' יהודה לגבי כתישה וכרבנן לגבי הסל.

משנה הראשון שבראשון אין שמן מעולה ממנו השני שבראשון והראשון שבשני שוים השלישי שבראשון והשני שבשני שוים, והשלישי שבשלישי הם שוים, השלישי שבשני והשני שבשלישי שוים, והשלישי שבשלישי אין למטה ממנו, גם בכל המנחות היה ניתן ללמוד בק"י שיביאו שמן זית זך שאם במנורה שאינה אלא להדלקה היא טעונה זך מה שהוא לאכילה ודאי שטעון זך אלא שלומדים מהפסוק זך כתיב למאור ולא זך כתיב למנחות.

עמוד ב גמרא יש להקשות שהמשנה השווהה שלישי שבראשון לראשון שבשלישי והרי לעיל שנינו שרק הראשון כשר למנורה והשאר למנחות, מבאר ר"נ שהמשנה הזו דברה שהם שוים לגבי מנחות.

שנו בברייתא שזך הכוונה נקי ור' יהודה למד מכתית שהוא כתוש ואין לומר שזך כתיב פסול למנחות שהרי נאמר ועשרון סולת כלול בשמן כתיב ומה שאמרה התורה רק למאור הוא מפני החסכון, ומבאר ר"א שהתורה חסה על ממונם של ישראל.

ר' שמואל בר נחמני מבאר בפסוק ויקחו אליך אליך ולא לי שאיני צריך לאורה.

מה שנאמר שולחן בצפון ומנורה בדרום אמר ר' זריקא בשם ר"א שהקב"ה לא צריך לא אכילה ולא אורה, וכן מה שכתוב ויעש לבית חלוני שקופים אטומים שהיו שקופים מבפנים ואטומים מבחוץ שהקב"ה אומר שאיני צריך לאורה, וכן מה שנאמר מחוץ לפורכת העדות יערוך את הנרות שהוא עדות לכל באי עולם שהשכינה שורה בישראל ומבאר רבא שהעדות היא שנתנו שמן בנר מערבי כמדת חברותיה והוא עדיין דלק בעת ההטבה שממנו הדליק וממנו סיים.

משנה המקומות קדוחים ואטולים הן אלף ליינן, ושני להם בית רימה ובית לבן בהר וכפר סיגנא בבקעה וכל הארצות כשרות ליינן אלא שמכאן היו מביאים, לא מביאים מבית הזבלים ומבית השלחים ולא ממה שנזרע ביניהם ואם הביא כשר, לא מביאים לסטיון שהוא מתוק מאד ואם הביא כשר לרבי לא מביאים מישן וחכמים מכשירים, לא מביאים מתוק מעושן או מבושל ואם הביא פסול לא מביאים מגפנים דליות אלא מהרגליות ומהכרמים העבודים ולא כונסים את הענבים בחצבים גדולים אלא בחביות קטנות ולא ממלא את החבית עד פיה כדי שינדוף ריחה ולא יביא מפני החבית מפני הקמחים,

דף פז לא יביא משוליה מפני השמרים אלא יביא מהשלישי האמצעי, והגזבר בודק כשהוא יושב עם קנה בידו וזרק את הלבן שביין ואחר כך הוא מקיש בקנה, ר' יוסי בר' יהודה אומר שייך שיש בו קמחים הוא פסול שכתוב תמימים יהיו לכם ונסכיהם. **גמרא** שנו במשנה שלא מביאים מתוק ומבושל ומעושן ואם הביא פסול אך קשה שכתוב קודם שאם הביא מלסטיון כשר, מבאר רבינא שיש לכרוך ולשנות יחד שלא מביאים מלסטיון שלא מביאים מתוק ואם הביא פסול, ורב אשי אומר שברישא מדובר במתיקות מחמת החמה שאינו מאוס ובסיפא מדובר במתיקות של הפרי שזה מאוס.

חזקיה מבאר בטעמו של רבי שישן פסול שכתוב לכבש יין כמו שכבש מביא רק בן שנתו כך יין יביא רק בן שנתו, ואין לומר שגם יין פסול בן שתי שנים כמו כבש שהרי שנינו שלא יביא יין בן שתי שנים ואם הביא כשר ורבי הוא הסובר שלא יביא ישן וכתוב שכשר בן ב' שנים, ורבא מבאר שרבי למד מהפסוק אל תרא יין כי יתאדם ועיקר האדמימות היא בשנה הראשונה.

המשנה אומרת שיביא מכרמים עבודים ובברייתא שנינו שהם עבודים פעמיים בשנה.

לרב יוסף היה חתיכת פרדס שהוא עדר בה הרבה והוא הוציא ממנה יין שיכלו למזגו במים כפליים מיינן אחר.

שנינו בברייתא שכשמביא מחביות כדיות לודיות ובינוניות ולא מניחים אותם שתים שתיים אלא אחת אחת.

המשנה אומרת שהגזבר מקיש בקנה ומה שהוא לא אומר למביא זה ראייה לדברי ר' יוחנן שכמו שהדיבור יפה לבשמים כך הוא רע ליינן.

ר' יוחנן מסתפק לדעת ר' יוסי בר' יהודה שייך עם קמחים פסול אם ילקה עליו כבעל מום או שפסול בעל מום הוא רק בבהמה, ונשאר בתיקו.

שנו בברייתא שאילים מובחרים באים ממואב וכבשים מחברון ועגלים מהשרון וגוזלות מהר המלך ור' יהודה אומר שמביאים

כבשים שגבהם כרחבם ורכא בר שילא אומר שר' יהודה למד מהפסוק ירעה מקנן ביום ההוא כר נרחב.

כתוב בפסוק על חומותיך ירושלים הפקדתי שומרים כל היום וכל הלילה לא יחשו המזכירים את ה' אל דמי לכם, ואמר רבא בר שילא שהם אומרים אתה תקום תרחם ציון ור"נ בר יצחק אומר שהם אומרים בונה ירושלים ה' ולפני החורבן הם אמרו כי בחר ה' בציון אוה למושב לו.

פרק שתי מדות

משנה במקדש היו שתי מידות של יבש עשרון וחצי עשרון ולר"מ היו שני כלים של עשרון ועוד מדה של חצי עשרון, בעשרון מדדו לכל המנחות ולא מדדו בכלי של ג' עשרונות לפר ובשל שני עשרונות לאיל אלא מודד עשרונות נפרדים, במדת חצי עשרון השתמשו לחלק את מנחת חביתי כה"ג שהוא נעשה מחצה בבוקר ומחצה בין הערביים. **גמרא** ר"מ למד מהפסוק עשרון עשרון לכבש האחד שהיו שתי מדות עשרון אחד גדוש ואחד מחוק, בגדוש מדדו לכל המנחות **עמוד ב** ובמחוק מדדו לחביתי כה"ג ולדעת חכמים היה רק עשרון אחד שכתוב ועשרון אחד לכבש האחד ומה שכתוב עשרון עשרון הוא לרבות חצי עשרון ור"מ למד מהואו של ועשרון וחכמים לא דרשו ואו, ר"מ למד מהפסוק ועשרון אחד לכבש האחד שלא יעשה ג' לפר וב' לאיל וחכמים למדו את זה ממה שהוא נקוד כמו שר' יוסי דרש מדוע נקוד על הואו באמצע המלה ועשרון ביום ראשון של חג ללמד שלא מדדו בשל ג' לפר ובשל ב' לאיל, ור"מ לא למד מהניקוד.

יש להקשות מדוע מדדו בחצי עשרון לחביתים הרי שנינו שלא מביאים חביתין חצי חצי אלא מביא עשרון שלם וחוצהו, מבאר רב ששת שמודד הכוונה שחוצהו במדידה.

רמי בר חמא שאל את רב חסדא אם לדעת ר"מ המדה של חצי עשרון היתה גדושה או מחוקה, אמר לו רב חסדא מדוע אינך מסתפק לדעת חכמים אמר לו אכן לחכמים יש להסתפק על העשרון אם הוא היה מחוק או גדוש, ורב חסדא אמר שיש להוכיח מדברי ר"מ ור"מ ומר"מ לחכמים שממה שר"מ אמר שהעשרון של חביתים היה מחוק א"כ גם החצי עשרון היה מחוק ומר"מ נוכיח שגם לחכמים החצי עשרון היה מחוק.

רמי בר חמא שאל את רב חסדא איך חילקו את החביתים האם ביד או בכלי ולכאורה פשוט שיכניס ביד שהרי לא מביא משקל לביהמ"ק שמשקל כתוב בתורה בקללות ואינו דרך ארץ להכניסו למדוד לחם.

רמי בר חמא שאל את רב חסדא אם השולחן מקדש קמצים בגודש שלו שאם הוא מקדש לחם הוא יקדש גם קמצים או שהוא מקדש רק את הראוי לו, אמר רב חסדא שהוא לא מקדש, אך קשה שר' יוחנן אמר שלדעה שלחם הפנים היה כפול טפחיים ומחצה השולחן קידש ט"ו טפחים למעלה ולדעה שהלחם היה כפול טפחיים השולחן קידש י"ב טפחים למעלה אמר רב חסדא שהכוונה היא שאינו מקדש להקריב אלא רק לפסול בלינה.

משנה במקדש היו שבע מידות של לח הין וחצי הין שלישית ההין ורביעית ההין לוג וחצי לוג ורביעית לוג, ור"א בן ר' צדוק אומר שהיו שנתות במדת הין עד כאן לפר או לאיל או לכבש, ור"ש אומר שלא היה מדת הין שהוא נצרך רק לשמן המשחה אלא היה מדה נוספת של לוג ומחצה שבה מדדו למנחת כה"ג מחצה בבוקר ומחצה בין הערביים. **גמרא** שנו בברייתא שלר' יהודה היו ז' מדות של לח רביעית לוג וחצי לוג ולוג ורביעית ההין ושלישית ההין וחצי הין והין, ולר"מ היו הין וחצי הין ושלישית ההין ורביעית ההין ולוג וחצי לוג ורביעית הלוג ולר"ש לא היה מדת בין שלא הוצרכו לו,

דף פח ואת מי אביא תחתיו אלא שהיה מדה יתירה של לוג ומחצה שמדדו בה לחביתי כה"ג לוג ומחצה בבוקר ולוג ומחצה בין הערביים ואמרו לו הרי היה מדת חצי לוג שניתן למדוד בה, אמר ר"ש שגם לדבריכם אין צורך במדת לוג שהרי היה חצי לוג ורביעית אלא שהיה כלל במקדש שמה שמשמש מדה זו לא משתמשים בה לאחרת.

לכאורה במה נחלקו ר"מ ור' יהודה ששניהם מונים את אותם ז' מדות, מבאר ר' יוחנן שהם נחלקו בבירוצי המדות שר' יהודה שמנה מלמטה למעלה סובר שגם מה שמבורץ מהמדות התקדש והקב"ה נתן למשה מדת רביעית שבה ימדוד את כולם א"כ נכנסו בכלום כל הבירוצים, ור"מ שמנה מלמעלה למטה סובר

שהבירוצים לא התקדשו שהקב"ה נתן למשה מדת הין והוא חילק ממנה והבירוצים לא נכללו במדות, ואביי סובר שלכו"ע ניתן לומר שהבירוצים התקדשו או שלא התקדשו ונחלקו בפסוק מלאים שר"מ שמנה מלמעלה למטה סובר שלא יחסר ולא יותיר, ור' יהודה שמנה מלמטה למעלה סובר שנאמר מלאים שלא יחסר אך יכול להותיר שזה בכלל מלאים.

יש להקשות מדוע לחכמים היה מדת הין יש לומר שמה עשאו לשמן המשחה שכתוב ושמן זית הין, ור"ש סבר שכיון שאין צריך לדורות עשו אותו לפי שעה והוא נגזו ורבנן סוברים שכיון שהיה היה.

יש להקשות בדברי ר"ש את מי אביא תחתיו מי אמר שצריך שבעה מידות ויש לבאר כדברי רבינא שיש קבלה ששי שתי סמיכות בצירוף וכן יש לומר שיש קבלה שהיו ז' מדות, ור"א בר' צדוק סובר שלא היתה קבלה ז' מדות, או שמה שהיה קבלה של ז' מדות הכוונה לז' מדידות.

משנה מדת רביעית שמה לרביעית מים למצורע ורביעית שמן לנזיר וחצי לוג שימש לחצי לוג של מי סוטה וחצי לוג שמן של תודה, בלוג מדדו לכל המנחות ולמנחה של ס' עשרון מדדו ס' לוג ור"א בן יעקב אומר שגם במנחה של ס' עשרון היה רק לוג שכתוב למנחה ולוג שמן, ששה לוגין לפר וארבע לאיל ושלש לכבש, ג' לוגים ומחצה למנורה חצי לוג לכל נר. **גמרא** רבי הקשה מדוע נמשחה מדת רביעית, הרי שמן שלמצורע מעשיו הם בחוק ושל לחמי נזיר אין צורך לקדש כי הוא מתקדש בשחיטת האיל, אמר ר' חייא שמדדו בה לחביתי כה"ג רביעית שמן לכל חלה ורבי קרא עליו מארץ מרחק איש עצתי שר' חייא בא מבבל.

רבי הקשה מדוע נמשח חצי לוג הרי מי סוטה לא היו חולין שצריך לקדשם שהרי נאמר מים קדושים ואם ללחמי תודה הרי הלחמים קדושים בשחיטת התודה, ואמר לו ר"ש בנו שחילקו בו חצי לוג לכל נר במנורה אמר רבי נר ישראל אכן כך היה.

ר' יוחנן אומר בשם רבי שאם כתבה הנר השמן והפתילה נעשים כדשן ולכן מטיב שוב ויתן שמן וידליק, ור' זריקא שאל האם יתן שמן כמו מה שחסר או ימלא את הנר לגמרי אמר ר' ירמיה פשוט שיתן כמדה הרשונה שהרי אינו יודע כמה חסר ואין לומר שישער שא"כ יהיו במקדש יותר מז' מדות וקרא עליו ר' זריקא והדרך צלח רכב על דבר אמת וענוה צדק, וכן אמר ר' אבהו בשם ר' יוחנן, ויש אומרים שר' אבא אמר בשם ר' חנינא בשם רבי שאם כבה הנר והוא מטיבו שוב יתן בו שמן כמדה ראשונה וידליק.

רב הונא בר יהודה אומר בשם רב ששת שהנר של המקדש היה של פרקים שהוא סובר שכתוב ככר ומקשה על המנורה והנרות וא"כ אם זה לא היה עשוי מפרקים הוא לא יכול להטיב כראוי, ויש להקשות ששנינו כיצד עושה מסלקם ומניחם באהל ומקנחם בספוג ונותן בהם שמן ומדליקם, ויש לומר שרוב ששת סובר כמו התנא ששנינו שחכמים אומרים שלא מזיזים אותה ממקומה ומשמע שאם היה רוצה להזיז היה מזיז אלא יש לבאר שהיא לא היתה זזה ממקומה וחכמים סברו כדברי ר"א בר' צדוק שאמר שהיה לה טס של זהב על גבהה וכשהטיב את הנרות הוא דחק אותו כלפי ראשה ונחלקו כדברי התנאים בברייתא ששנינו שהמנורה ונרותיה באה מהככר ולא מלקחיה ומחתותיה, ור' נחמיה סובר שהמנורה באה מהככר ולא נרותיה אך מלקחיה ומחתותיה הם בכלל הככר, ויש ברייתא שר' נחמיה דרש בפסוק ככר זהב טהור יעשה אותה שהמנורה באה מככר ונרותיה בכלל שכתוב את כל הכלים האלה ואין לרבות בככר גם את מלקחיה ומחתותיה שכתוב אותה, וזה שני תנאים בדעת ר' נחמיה, ור' יהושע בן קרחה אומר שהמנורה באה מהככר ומלקחיה ומחתותיה ונרותיה לא באים מהככר ומה שכתוב את כל הכלים האלה הוא רק לענין שכולם באים מזהב, אך לכאורה זהב לומדים מהפסוק ועשית את נרותיה שבעה והאיר על עבר פניה ומלקחיה ומחתותיה זהב טהור, ויש לומר

שצריך את הפסוק לפי הנרות שלא נאמר שהם משחירות והתורה חסה על ממונם של ישראל,

דף פט יעשו זהב כל שהוא, קמ"ל שהוא בא זה כמו האחרים. **ר"ע למד** ממה שנאמר בשמן שני פעמים שאם היה כתוב רק פעם אחת היינו אומרים שחביתים הוא לוג כמו כל המנחות וכשכתוב פעמיים בשמן הוא ריבוי אחר ריבוי שהוא למעט שכל חלה באה רק חצי לוג ולכאורה זה ריבוי אחד, ויש לבאר שאם לא היה

כתוב כלל בשמן היינו אומרים שזה יהיה בלוג ככל המנחות ועכשיו שכתוב פעמיים בשמן זה ריבוי אחר ריבוי למעט שיהיה רק חצי לוג ואין לומר שהחצי לוג הזה יתחלק לג' מינים חלות ריקקים ורבוכה שהרי נאמר בשמן לגבי רבוכה שכבר מצאנו שמן לגבי חביתים וא"כ יביא את החצי לוג ויחלק אותו חציו לחלות וריקקים וחציו לרבוכה, ור"א בן עזריה אמר לו עקיבא אפילו אם תרבה בשמן כל היום לא אשמע לך, אלא חצי לוג שמן לתורה ורביעית שמן לנזיר ואחד עשר יום שבין נדה לנדה הם הלכה למשה מסיני.

שנו בבביתא שנאמר במצורע עני עשרון בלול ולוג, לחכמים זה מלמד שהעשרון טעון לוג ור' נחמיה ור"א אומרים שמספיק לוג גם למנחה של שישים עשרונים שכתוב למנחה ולוג שמן, ור' נחמיה ור"א למדו שמה שכתוב עשרון בלול ולוג הוא לגופו שהתורה אמרה שיביא עשרון אחד, וחכמים סוברים שאין צריך פסוק לגופו שהתורה גלתה במצורע ג' קרבנות וג' עשרונות וא"כ בקרבן אחד מביא עשרון אחד ור' נחמיה ור"א סוברים שצריך פסוק לזה שלא נאמר שכיון שהתורה חסה עליו בלול א"כ לא יביא כלל עשרון וחכמים סוברים שלא יתכן לפטרו לגמרי מעשרון, וחכמים למדו מלמנחה ולוג שמן שהמתנדב מנחה לא יפחות מדבר שטעון לוג והיינו עשרון ור"א ור' נחמיה למדו מזה שני דברים.

בפר כתוב ונסכיהם חצי ההין יהיה לפר והוא ו' לוגים שהין הוא י"ב לוג שכתוב ושמן זית הין וכתוב שמן משחת קדש יהיה זה לי וזה הוא גימטריא י"ב.

במנורה היו ג' לוגים ומחצה ובבביתא למדו מהפסוק מערב עד בוקר שיתן לה מדתה שתדלק מערב עד בוקר, ועוד למדו מפסוק זה שאין עבודה שכשרה מערב עד בוקר אלא זו, וחכמים שיערו חצי לוג לכל נר מהערב עד הבוקר, יש אומרים ששיערו מלמעלה למטה שלא יביא פחות מחצי לוג שאין עניות במקום עשירות, ויש אומרים ששיערו מלמטה למעלה שלא יתן יותר מחצי לוג שהתורה חסה על ממונם של ישראל.

משנה ניתן לערב נסכי פרים בנסכי אלים ונסכי כבשים של ציבור בנסכי כבשים של יחיד **עמוד** ב וניתן לערב את של היום בשל אתמול אך לא מערבים נסכי כבשים בנסכי פרים ואילים ואם בלל כל אחד בפני עצמו ואח"כ התערבו הם כשרים, אם התערב קודם שבלל פסול, כבש שבא עם העומר אף שמנחתו כפולה נסכיו לא היו כפולים. **גמרא** יש להקשות על משנתנו ששינונו על הפסוק והקטירו שלא יערב חלבים בחלבים, מבאר ר' יוחנן שהמשנה דברה אם התערבו, אך קשה שא"כ מה שכתוב בסיפא שאם בללם בפני עצמם אם התערבו כשרים משמע שבנסכי פרים ואילים ניתן לערב לכתחילה, ומבאר אב"י שהכוונה היא שמערבים את יינם אם התערב סלתם ושמנם, אך קשה שמשמע שלכתחילה לא יערב את יינם והרי שינונו על המשנה שזה רק בשמנם וסלתם אך יין מערבים, ומבאר אב"י שהכוונה היא שאם הוקטר שמנם וסלתם מערבים את יינם לכתחילה ואם לא הוקטרו אם התערבו שמנם וסלתם מערבים את יינם לכתחילה, ואם לא לא מערבים כדי שלא יבואו לערב לכתחילה את שמנם וסלתם.

שנו בבביתא על הפסוק ומנחתו שני עשרונים שזה מלמד שמנחת כבש שבא עם העומר ההיא כפולה ואין לומר שגם יינו כפול שכתוב ונסכו יין רביעית ההין ואין לומר שיינו אינו כפול כי הוא לא נבלל עם המנחה אך שמנו שנבלל עם המנחה יהיה כפול כי כתוב ונסכו שכל נסכיו הם רביעית ההין, ומבאר ר"א שהלימוד הוא שהרי כתוב ונסכה וקוראים ונסכו וזה מלמד שנסכה של המנחה הוא כנסך היין שהוא רביעית וגם השמן הוא רביעית.

ר' יוחנן אומר שאם שחט אשם מצורע שלא לשמו מביא את נסכיו שאם לא כן הוא נפסל ורב מנשיא בר גדא מקשה שא"כ כבש שבא עם העומר שנשחט שלא לשמו יביא עמו כפל נסכים שאם לא כן הוא יפסל וכן תמיד של שחר שנשחט שלא לשמו יהיה טעון שני גזירים בכהן אחד שאם לא כן הוא יפסל וכן תמיד של בין הערביים שנשחט שלא לשמו יביא שני גזירים בשני כהנים שאם לא כן הוא יפסל, אלא מבאר אב"י שר' יוחנן נקט אחד מהקרבנות ור' אבא אומר שמה ששאל רב מנשיא הם עולות,

דף צ ואם אינם ראויים לעולת חובה הם יבואו כעולת נדבה אך באשם אם לא יבא כדינו הוא לא יכול לבא נדבה, ויש בביתא

כדברי ר' יוחנן שאם שחט אשם מצורע שלא לשמו או שלא נתן מדמו על בהונות הוא כעולה על המזבח והוא טעון נסכים וצריך אשם אחר להתירו.

משנה היו גודשים את כל המדות שבמקדש חוץ משל כהן גדול שהגודש שלה היה לתוכה, הבירוצים של מדת הלח הם קודש ושל מדת היבש הם חול ור"ע סובר שמדת הלח היא קודש ולכן בירוציה קודש ומדת היבש היא חול ולכן בירוציה חול, ור' יוסי אומר שזה לא הסיבה אלא שהלח נעקר בכל הכלי בכל זמן שמוסיפים עליו ואילו יבש לא נעקר אלא עומד במקומו. **גמרא** לכאורה אם המשנה היא כדעת ר"מ הרי רק מדה אחת היתה גדושה ואם המשנה כחכמים היתה רק מדה אחת מחוקה ורב חסדא מבאר שהמשנה היא כר"מ והכוונה במשנה שכל המדידות היו גדושות.

ת"ק ר"ע ור"י נחלקו שלת"ק מדת הלח נמשחה בין בפנים ובין בחוץ ומדת היבש נמשחה רק מבפנים, ולר"ע מדת הלח נמשחה בין מבפנים ובין מבחוץ ומדת היבש לא נמשחה כלל, ולר' יוסי גם הלח וגם היבש נמשחו רק מבפנים והחילוק הוא שהלח נעקר משולי הכלי והיבש נשאר במקומו, ויש להקשות בדברי ר' יוסי שגם אם נעקר הרי האדם מכוון לקדש רק כדי צרכו, אמר רב דימי בר שישנא בשם רב שכלי שרת מקדשים שלא לדעת, ורבינא אומר שכלי שרת מקדשים רק לדעת אלא שגזרו שלא יאמרו שמוציאים מכלי שרת לחול, ור' זירא מקשה ממה ששינונו שאם סידר את הלחם והבזיכים לאחר השבת והקטיר את הבזיכים בשבת פסולה אלא יניחם לשבת הבאה שאפילו שהם על השולחן ימים רבים אין בכך כלום, ולכאורה נאמר שנגזרו שלא יאמרו מפקידים בכלי שרת ויש לומר שאין להקשות מפנים לחוץ שלא כולם יודעים מה קורה בפנים אך בחוץ כולם יודעים.

שינונו בשקלים שיותר הנסכים הולך לקיץ המזבח וביאר רב חי"א בר יוסף שיותר נסכים הכוונה לבירוצי המדות, ור' יוחנן אומר שזה כדברי המשנה שאם אחד קיבל עליו לספק סולת לגזברים מד' סאים לסלע והוזלו ועמדו על שלש יספק מארבע **עמוד** ב ואם היו משלש סאים לסלע והתיקרו ועמדו על ד' סאים לסלע יספק מד' שיד ההקדש על העליונה, ויש ברייתא כדברי רב חי"א בר יוסף שמה עשו בבירוצי המדות אם יש זבח אחר יקרבו עמו ואם לנו יפסלו בלינה ואם לא מקיצים בהם את המזבח והקיץ בא עולות והבשר לה' והעורות לכהנים, ויש ברייתא כדברי ר' יוחנן שאם קיבל לספק סולת מד' לסלע ועמדו מג' יספק מד' ואם קיבל לספק מג' ועמדו מד' יספק מד' שיד הקדש על העליונה ועל זה שינונו מותר נסכים לקיץ המזבח.

משנה כל קרבנות הציבור והיחיד טעונים נסכים מלבד בכור מעשר ופסח וחטאת ואשם מלבד חטאת מצורע ואשמו שטעונים נסכים. **גמרא** שנו בבביתא על הפסוק ועשיתם אשה לה' שאין לומר שכל העולה לאישים טעון נסכים ואפילו מנחה שכתוב עולה, ושלמים לומדים מהפסוק זבח, ותודה לומדים מהפסוק או זבח ואין לרבות בכור מעשר ופסח וחטאת ואשם שכתוב לפלא נדר או בנדבה שרק הבא בנדר ונדבה טעון נסכים ושלא בא בנדר ונדבה לא טעון נסכים, ואין לומר שנמעט גם חובות שבאות מחמת הרגל כגון עולת ראייה ושלמי חגיגה שכתוב או במועדיכם שכל הבא במועדיכם טעון נסכים ואין לרבות שעירי חטאת אף שהם באים חובה ברגל שכתוב וכי תעשה בן בקר ובן בקר היה בכלל נסכים והתורה הוציאה אותו ללמד שכמו שבן בקר הוא מיוחד שהוא בא בנדר ונדבה כך כל מה שבא בנדר ונדבה, ור' יאשיה למד ממה שכתוב לעשות ריח ניחוח לה' מן הבקר או מן הצאן מלמד שאף שכתוב עולה לכאורה היינו מרבים עולת העוף לכן כתוב מן הבקר או מן הצאן, ור' יונתן למד למעט עוף ממה שכתוב זבח ועוף אינו בכלל זבח, ומן הבקר ומן הצאן ממעט שאף שנאמר אדם כי יקריב מכם קרבן לה' מן הבקר או מן הצאן והיינו אומרים שהאומר הרי עלי עולה יביא משניהם לכן כתוב מן הבקר או מן הצאן שאם רצה יביא אחד ואם רצה יביא שניהם, אך קשה שר' יונתן עצמו סובר שבכל מקום שכתוב שני דברים משמע אחד עד שהתורה תכתוב מפורש יחדיו.